

Подрез-Ряполова Ірина Валеріївна
*науковий співробітник НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України*
ORCID: 0000-0002-8802-1441

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
РЕГІОНІВ: ІННОВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ**

Розглянуті питання щодо забезпечення конкурентоспроможності регіонів. Визначено, що конкурентоспроможність економіки регіонів є визначальним критерієм ефективності державної регіональної політики. Доведено, що важливим у досягненні конкурентних переваг є визначення інноваційних можливостей регіонів, покращення середовища для провадження інноваційної діяльності шляхом створення належного інфраструктурного, фінансового та нормативного забезпечення.

Ключові слова: конкурентоспроможність, регіон, економічний розвиток, інноваційна діяльність, національна інноваційна екосистема.

Podrez-Riapolova Irina

Researcher of Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework

for the Innovate Development of NALS of Ukraine

ORCID: 0000-0002-8802-1441

ENSURING THE COMPETITIVENESS OF REGIONS: INNOVATION ASPECT

The issues of ensuring the competitiveness of regions are considered. It is determined that the competitiveness of the regional economy is a determining criterion for the effectiveness of state regional policy. It is proved that it is important to achieve competitive advantages to determine the innovation opportunities of the regions, to improve the environment for innovation through the creation of appropriate infrastructure, financial and regulatory support.

Keywords: competitiveness, region, economic development, innovation activity, national innovation ecosystem.

Конкурентоспроможність економіки регіонів є визначальним критерієм ефективності державної регіональної політики, яка повинна бути орієнтована на забезпечення максимальних умов щодо реалізації інноваційного потенціалу.

Слід визначити, що відносно розвитку регіонів та реалізації сучасної державної регіональної політики, на даний час діє Державна Стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року [2], затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р.

№ 385, з прийняттям якої запроваджено нові підходи для стратегічного планування регіонального розвитку.

Разом з цим, необхідність підготовки оновленої Стратегії викликана завершенням строку реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, а також наявністю нових викликів, які постали перед Україною протягом останніх років і мають безпосередній вплив на регіональний розвиток.

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695, першочерговими завданнями нової регіональної політики визначає прискорення економічного зростання регіонів, підвищення їх конкурентоспроможності на основі ефективного використання внутрішнього потенціалу, створення нових робочих місць, покращення зайнятості населення, створення умов для повернення на батьківщину трудових мігрантів.

Також вищевказана стратегія встановлює, що «основною з проблем, що стримують розвиток регіонів і держави в цілому та потребують розв’язання є низький рівень конкурентоспроможності регіонів через:

- непродуктивну регіональну економіку більшості регіонів; низький рівень регіонального інноваційного розвитку;
- невідповідність рівня освіти потребам ринку праці; низьку мобільність населення, що впливає на дисбаланс на ринку праці;
- низький рівень цифровізації регіонів та цифрової обізнаності;
- низький рівень підприємницької активності серед населення, насамперед на територіях з особливими проблемами розвитку;
- невідповідність існуючого рівня розвитку інфраструктури до потреб економіки та населення регіонів та країни в цілому»[2].

Стратегічна мета державної регіональної політики до 2027 року згідно положень вищеназваної стратегії досягається на основі трьох ключових стратегічних цілей:

- Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому ви- мірах.
- Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів.

- Розбудова ефективного багаторівневого врядування.

В рамках другої стратегічної цілі встановлюються наступні оперативні цілі, завдання та напрями:

– оперативна ціль 1 *«Розвиток людського капіталу»* (містить завдання за напрямами «Підвищення якості і конкурентоспроможності вищої, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти»; «Розвиток загальної середньої освіти»; «Розвиток дошкільної та позашкільної освіти»; «Забезпечення освіти осіб з особливими освітніми потребами»; «Формування доступної та спроможної мережі закладів для надання якісних медичних послуг»; «Модернізація та розвиток системи екстреної медичної допомоги»; «Формування здорової нації та створення належних умов для розвитку системи закладів фізичної культури і спорту, в тому числі для осіб з інвалідністю»; «Формування спроможного та всебічно розвинутого молодого покоління»; «Створення інклюзивного середовища»;

– оперативна ціль 2 *«Сприяння розвитку підприємництва, підтримка інтернаціоналізації бізнесу у секторі малого та середнього підприємництва»* (містить завдання за напрямами «Розвиток підприємництва»; «Підтримка експорту»; «Розвиток креативних індустрій»);

– оперативна ціль 3 *«Підвищення інвестиційної привабливості територій, підтримка залучення інвестицій»*;

– оперативна ціль 4 *«Сприяння впровадженню інновацій та зростанню технологічного рівня регіональної економіки, підтримка інноваційних підприємств та стартапів»*;

– оперативна ціль 5 *«Сталий розвиток промисловості»*.

Три останніх оперативних цілі не містять переліку напрямів та побудовані за принципом визначення загальних завдань. Перелічені завдання за певними оперативними цілями (в рамках відповідних стратегічних цілей) мають інноваційну складову, є фактичним відображенням шляхів підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів та повинні мати належне інфраструктурне, фінансове та нормативне забезпечення.

Таким чином, в Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки запроваджено нові підходи до провадження держав-

ної регіональної політики, а саме: перехід до територіально спрямованої політики розвитку на основі стимулювання використання власного потенціалу територій, надання підтримки окремим територіям, що характеризуються особливими певними проблемами та потребами.

При цьому, вищевказана стратегія пріоритетами регіонального розвитку на період до 2027 року встановила: розвиток економічної, інфраструктурної, соціально-культурної зв'язаності та інтегрованості на національному, регіональному та місцевому рівні; прискорення економічного зростання регіонів; підвищення якості та забезпечення доступності для населення послуг, зокрема на засадах цифровізації; охорона культурної спадщини. Тобто, при формуванні вищевказаних пріоритетів застосовувався галузево-функціональний підхід та, на наш погляд, одним з основних пріоритетів повинен бути розвиток інноваційної регіональної інфраструктури та підприємництва.

Оскільки кожна територіальна одиниця має певні особливості та потенційні можливості, формування механізмів їх інноваційного розвитку має враховувати ці особливості, відповідати пріоритетам розвитку окремих регіонів та стратегічним пріоритетами регіонального розвитку.

Слід погодитись, що сталий розвиток регіону характеризується його можливістю забезпечувати позитивну динаміку соціально-економічних показників, рівня і якості життя населення, використовувати з цією метою інноваційні чинники і умови, у тому числі, збалансоване відтворення соціального, економічного, природно-ресурсного потенціалів [3, с. 56]. Аналіз останніх наукових досліджень доводить про те, що інноваційний розвиток регіону безпосередньо залежить від його соціально-економічного становища та рівню розвитку відповідної інноваційної інфраструктури.

Слід також звернути увагу на те, що Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, яку схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 526-р, відмічає, що відповідно до Глобального індексу інновацій основою української інноваційної конкурентоспроможності є людський капітал і його ефективна реалізація і є головною конкурентною перевагою.

Тобто, основою української інноваційної конкурентоспроможності має стати людський капітал, а також знання і результати наукових досліджень, від їх ефективної реалізації залежить розвиток держави. Однак, як відмічається, наявні в Україні структурні елементи національної інноваційної екосистеми та відповідне нормативно-правове поле не вибудовані в єдину конструкцію, тому результати діяльності цих елементів не мають синергетичного ефекту, тому, необхідним є загальне покращення середовища для ведення бізнесу [4].

Підвищена увага до питань інноваційного розвитку регіонів підтверджує важливість певних регіональних ресурсів щодо стимулювання інноваційних можливостей і конкурентоспроможності відповідних суб'єктів господарювання, у зв'язку з чим важливо підкреслити, що ключовою метою формування регіональної інноваційної системи є сприяння активізації регіональної інноваційної діяльності та підвищення рівня конкурентоспроможності регіону [5, с. 14].

Таким чином, важливим у досягненні конкурентних переваг є визначення інноваційних можливостей регіонів, покращення середовища для провадження інноваційної діяльності з належним інфраструктурним, фінансовим та нормативним забезпеченням.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF#n11>. (дата звернення: 01.09.2020 р.)
2. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 01.09.2020 р.)
3. Гречаник Н. Ю. Конкурентоспроможність регіонів з позиції концепції сталого розвитку. *Вісник Прикарпатського університету. Економіка*. 2015. Випуск XI. С. 49-58.
4. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80>. (дата звернення: 01.09.2020 р.)

5. Учасники національної інноваційної системи: інституційно-функціональний аналіз в праві: монографія / за заг. ред. С. В. Глібка, Ю. В. Георгієвського. Харків: Право, 2018. 270 с.

REFERENCES

1. Derzhavna stratehiia rehionalnoho rozvytku na period do 2020 roku: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 6 serpnia 2014 r. № 385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF#n11> [in Ukrainian].

2. Derzhavna stratehiia rehionalnoho rozvytku na 2021-2027 roky: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 5 serpnia 2020 r. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

3. Hrechanyk, N. Yu. (2015). Konkurentospromozhnist rehioniv z pozytsii kontseptsii staloho rozvytku. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Ekonomika - Bulletin of the Precarpathian University. Economy, issue XI, P. 49–58* [in Ukrainian].

4. Stratehiia rozvytku sfery innovatsiinoi diialnosti na period do 2030 roku: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10 lypnia 2019 r. № 526-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80> [in Ukrainian].

5. Uchasnyky natsionalnoi innovatsiinoi systemy: instytutysiino-funktsionalnyi analiz v pravi. (2018). S. V. Hlibko, Yu. V. Heorhiievskii (Eds.). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].